

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 195/21
Luksemburg, 9 listopada 2021 r.

Wyrok w sprawie C-91/20
Bundesrepublik Deutschland (Utrzymanie jedności rodziny)

**Wspólny europejski system azylowy co do zasady nie stoi na przeszkodzie
możliwości automatycznego nadania przez państwo członkowskie, w celu
utrzymania jedności rodziny, pochodnego statusu uchodźcy małoletniemu dziecku
rodzica, który uzyskał ten status**

Skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym, LW, mająca obywatelstwo tunezyjskie, urodziła się w Niemczech w 2017 r. jako córka Tunezyjki, która bezskutecznie ubiegała się o udzielenie azylu, oraz Syryjczyka, który w 2015 r. uzyskał status uchodźcy. Wniosek LW o udzielenie azylu został oddalony decyzją Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (federalnego urzędu ds. migracji i uchodźców, Niemcy).

LW zaskarżyła tę decyzję do sądu, a po przegraniu sprawy złożyła skargę rewizyjną od jego wyroku do sądu odsyłającego – Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego, Niemcy).

Zgodnie z wyjaśnieniami sądu odsyłającego LW nie ma samodzielnego prawa do uzyskania statusu uchodźcy, gdyż mogłaby ona otrzymać skuteczną ochronę w Tunezji, której posiada obywatelstwo. Jednocześnie LW spełnia określone w prawie krajowym¹ warunki uzyskania pochodnego statusu uchodźcy, nadawanego w celu ochrony rodziny uchodźcy, gdyż jest małoletnim dzieckiem rodzica, który uzyskał ten status. W myśl tych przepisów prawo do uzyskania statusu uchodźcy przysługuje również dziecku urodzonemu w Niemczech, które za pośrednictwem swojego drugiego rodzica posiada obywatelstwo państwa trzeciego, na którego terytorium nie byłoby prześladowane.

Sąd odsyłający powziął wątpliwość, czy powyższa interpretacja przepisów prawa niemieckiego jest zgodna z **dyrektywą 2011/95²**, w związku z czym zwrócił się do Trybunału o dokonanie wykładni art. 3³ oraz art. 23 ust. 2⁴ tej dyrektywy. W swoim wyroku, wydanym w składzie wielkiej izby, Trybunał odpowiedział, że wskazane przepisy **nie stoją na przeszkodzie nadaniu przez państwo członkowskie, na podstawie korzystniejszych przepisów prawa krajowego, mających na celu utrzymanie jedności rodziny, pochodnego statusu uchodźcy małoletniemu i będącemu stanu wolnego dziecku obywatela państwa trzeciego, który uzyskał ten status, nawet jeśli to dziecko urodziło się na terytorium tego państwa**

¹ W niniejszej sprawie § 26 ust. 2 i 5 Asylgesetz (ustawy o azylu) w wersji mającej zastosowanie do sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym. Wspomniane przepisy przewidują możliwość nadania małoletniemu dziecku uchodźcy będącemu stanu wolnego na jego wniosek statusu ochrony międzynarodowej w sytuacji, gdy uzyskany przez jego rodzica status ma charakter ostateczny.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9).

³ Zgodnie z tym przepisem państwa członkowskie mogą wprowadzać korzystniejsze normy pozwalające określić, kto może zostać zakwalifikowany jako uchodźca oraz określić zakres ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że owe normy będą zgodne z tą dyrektywą.

⁴ Przepis ten ma na celu zapewnienie utrzymania jedności rodziny beneficjenta ochrony międzynarodowej w sytuacji, gdy jej członkowie osobiście nie spełniają przesłanek uzyskania tej ochrony, i przewiduje możliwość rozszerzenia na nich prawa do otrzymywania niektórych świadczeń przysługujących beneficjentowi.

członkowskiego i posiada, za pośrednictwem drugiego z rodziców, obywatelstwo innego państwa trzeciego, na którego terytorium nie groziłoby mu prześladowanie. Aby wspomniane przepisy prawa krajowego były zgodne z dyrektywą 2011/95, **owo dziecko nie może być objęte podstawą wykluczenia określoną w tej dyrektywie, oraz nie może ono mieć, wskutek posiadanego obywatelstwa lub innych elementów charakteryzujących jego osobisty status prawny, prawa do lepszego traktowania we wspomnianym państwie członkowskim w porównaniu z sytuacją, w której nadano by mu status uchodźcy.**

Ocena Trybunału

W pierwszej kolejności Trybunał stwierdził, że dziecko znajdujące się w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym nie spełnia przesłanek uzyskania osobistego statusu uchodźcy na podstawie systemu wprowadzonego dyrektywą 2011/95.

Otóż na gruncie tej dyrektywy uzyskanie przez daną osobę statusu uchodźcy wymaga spełnienia dwóch przesłanek, a mianowicie, po pierwsze, obawy przed prześladowaniem, a po drugie, braku zapewnienia ochrony przed aktami prześladowania przez państwo trzecie, którego ta osoba jest obywatelem. Tymczasem LW mogłaby otrzymać skuteczną ochronę w Tunezji. Trybunał przypomniał w tym kontekście, że na podstawie systemu ustanowionego przez dyrektywę 2011/95 wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej nie może zostać uwzględniony indywidualnie z tego tylko powodu, że członek rodziny wnioskodawcy żywi uzasadnioną obawę przed prześladowaniem lub ponosi rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, jeżeli zostanie wykazane, że z racji jego pokrewieństwa z tym członkiem rodziny i wynikającej z tego szczególnej podatności na zagrożenie, wnioskodawca sam nie jest narażony na prześladowanie lub ryzyko doznania poważnej krzywdy⁵.

W drugiej kolejności Trybunał zauważył, że dyrektywa 2011/95 nie przewiduje możliwości pochodnego rozszerzenia statusu uchodźcy na członków rodziny uchodźcy, którzy sami nie spełniają przesłanek uzyskania tego statusu. Artykuł 23 tej dyrektywy ogranicza się bowiem do nałożenia na państwa członkowskie obowiązku zorganizowania swego prawa krajowego w taki sposób, by owi członkowie rodziny mogli ubiegać się, w zakresie, w jakim jest to zgodne z ich osobistym statusem prawnym, o pewne świadczenia, obejmujące w szczególności wydanie zezwolenia na pobyt, dostęp do zatrudnienia lub dostęp do edukacji, mających na celu utrzymanie jedności rodziny. Ponadto obowiązek zapewnienia przez państwa członkowskie dostępu do tych świadczeń nie rozciąga się na dzieci beneficjenta ochrony międzynarodowej, które urodziły się w przyjmującym państwie członkowskim w założonej w nim rodzinie.

W trzeciej kolejności, aby ustalić, czy państwo członkowskie może jednak nadać w celu utrzymania jedności rodziny pochodny status uchodźcy dziecku znajdującemu się w sytuacji takiej jak sytuacja LW, Trybunał przypomniał, że art. 3 dyrektywy 2011/95 pozwala państwom członkowskim na wprowadzenie bardziej korzystnych norm dla określania, kto kwalifikuje się jako uchodźca, pod warunkiem, że normy te będą zgodne z tą dyrektywą.

Niezgodne z omawianą dyrektywą są w szczególności normy, które przewidują nadanie statusu uchodźcy obywatelom państw trzecich znajdującym się w sytuacjach pozbawionych jakiegokolwiek związku z logiką ochrony międzynarodowej⁶. Tymczasem możliwość automatycznego rozszerzenia statusu uchodźcy, poprzez nadanie pochodnego statusu uchodźcy małoletniemu dziecku osoby, która uzyskała ów status, niezależnie od tego, czy to dziecko spełnia indywidualnie przesłanki uzyskania tego statusu, i to również w przypadku, gdy omawiane dziecko urodziło się w przyjmującym państwie członkowskim, która to możliwość realizuje cel w postaci zachowania jedności, jest związana z logiką ochrony międzynarodowej.

Trybunał zauważył jednak, że mogą zaistnieć sytuacje, w których takie automatyczne nadanie pochodnego statusu uchodźcy małoletniemu dziecku osoby, która uzyskała ten status, w celu

⁵ Zobacz wyrok z dnia 4 października 2018 r., *Ahmedbekova* (C-652/16, EU:C:2018:801, pkt 50).

⁶ Zobacz wyrok z dnia 4 października 2018 r., *Ahmedbekova* (C-652/16, EU:C:2018:801, pkt 71).

zachowania jedności rodziny, byłoby, mimo istnienia tego związku, niezgodne z dyrektywą 2011/95.

W związku z tym, po pierwsze, zastrzeżenie zawarte w art. 3 tej dyrektywy stoi na przeszkodzie możliwości wprowadzenia przez państwo członkowskie przepisów nadających przewidziany w niej status uchodźcy osobie, która jest wyłączona z możliwości jego uzyskania na podstawie art. 12 ust. 2 tej dyrektywy. Tymczasem przepisy prawa krajowego rozpatrywane w postępowaniu głównym wyłączają takie osoby z możliwości rozszerzenia statusu uchodźcy.

Po drugie, zastrzeżenie przewidziane w art. 23 ust. 2 dyrektywy 2011/95 wyłącza możliwość rozszerzania świadczeń przysługujących osobie korzystającej z ochrony międzynarodowej na członka rodziny tego beneficjenta w sytuacji, gdy byłoby to niezgodne z osobistym statusem prawnym członka tej rodziny. Trybunał uściślił zakres tego zastrzeżenia, które jest aktualne również w sytuacji, gdy państwo członkowskie stosuje korzystniejsze normy na gruncie art. 3 tej dyrektywy, zgodnie z którymi status przyznany beneficjentowi ochrony międzynarodowej podlega automatycznemu rozszerzeniu na członków jego rodziny, niezależnie od tego, czy spełniają oni indywidualne przesłanki uzyskania tego statusu.

W tym względzie możliwości rozszerzenia na dziecko beneficjenta ochrony międzynarodowej, które osobiście nie spełnia przesłanek uzyskania tej ochrony, świadczeń, o których mowa w art. 23 ust. 2 dyrektywy 2011/95, nie da się pogodzić z jego osobistym statusem prawnym, lub statusem uzyskanym przez tego beneficjenta, w sytuacji, w której wspomniane dziecko ma obywatelstwo przyjmującego państwa członkowskiego lub inne obywatelstwo, które przy uwzględnieniu wszystkich elementów charakteryzujących jego osobisty status prawny, uprawnia go do lepszego traktowania w tym państwie członkowskim niż to, które by mu przysługiwało w wyniku takiego rozszerzenia. Taka wykładnia zastrzeżenia zawartego w art. 23 ust. 2 dyrektywy 2011/95 uwzględnia wymóg najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka, w świetle którego przepis ten należy interpretować i stosować.

W niniejszej sprawie nie wydaje się, aby LW, ze względu na swoje obywatelstwo tunezyjskie lub inny element charakteryzujący jej osobisty status prawny, miała prawo do lepszego traktowania w Niemczech niż wynikające z nadania jej pochodnego statusu uchodźcy, uzyskanego przez jej ojca.

Wreszcie Trybunał wyjaśnił, że zgodność stosowania korzystniejszych przepisów krajowych, takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w sytuacji takiej jak sytuacja LW, z dyrektywą 2011/95, nie zależy od tego, czy od dziecka i jego rodziców można racjonalnie oczekiwać osiedlenia się na terytorium Tunezji. Mając na względzie, że celem art. 23 tej dyrektywy jest umożliwienie uchodźcy korzystania z praw, które są związane z tym statusem, przy jednoczesnym zachowaniu jedności rodziny w przyjmującym państwie członkowskim, istnienie możliwości osiedlenia się rodziny LW w Tunezji nie może zatem uzasadniać tego, że zastrzeżenie zawarte w ust. 2 tego przepisu należy rozumieć jako wykluczające możliwość nadania jej statusu uchodźcy, ponieważ taka wykładnia oznaczałaby konieczność zrzeczenia się przez jej ojca prawa do azylu, które zostało przyznane mu w Niemczech.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793